

TAHRİR, ADEVİYE VE GEZİ

FUAT AKYÜREK

Genel olarak dış politikanın iç politikadan ayrılamayacağı, dış politikanın iç politikanın bir devamı olduğu çok iyi bilinen bir gerçektir. Ancak dış politika iç politikanın ile bu kadar içiçe girdiği dönemlere de çok sık rastlanmaz. Bu nedenle yukarıdaki başlık Mısır ve Türkiye’de olabilirdi. AKP Hükümeti ve Başbakan Erdoğan, Mısır’da yaşananlar ile, Gezi Parkı’yla başlayıp Haziran ayında tüm Türkiye’ye yayılan halk hareketi arasında gerçekleri çarpıtarak benzerlikler ve özdeşlikler kurmanın, kendilerine politik açıdan kazanç sağlayacağını hesap ediyor. Analoji çok yüzeysel olarak darbe ve darbe şakşakçılığı üzerinden kuruluyor.

Oysa yakından bakıldığında gerçekler bütünüyle farklıdır. Haziran ayı boyunca ülkede sokağa dökülen kitleler özgürlük ve demokrasi için, kendi yaşamlarına ve çevreye saygı gösterilmesi için alanları ve sokakları doldurdular. Bu kitlenin arasına darbe şakşakçısı çok küçük bir kesimin katılması, bu hareketin demokratik niteliğine gölge düşürecek bir gelişme değildi ve hareketin bütünüdür demokratik amaçları çok açık görünüyordu. Bu halk hareketini “darbeye zemin hazırlamakla” suçlamak ve ona şiddetle saldırmak, halkın demokratik hareketinin bastırılması ve despotik gidişatın güçlendirilmeye çalışılmasından başka bir anlam taşııyordu.

Tahrir Meydanı ise Mısır halkı için Mübarek’i götüren halk hareketinin merkezi olma özelliği taşıyordu. Müslüman Kardeşler (MK) bu harekete başlangıçta katılmadılar. Halk hareketinin dirençli çıkması ve gelişmesi MK’yi da bu harekete katılmaya zorladı. Mübarek düştü ve bir süre sonra seçimler yapıldı. MK’nın en örgütlü hareket olmak gibi bir avantajı vardı. Bu seçimlerde MK adayı Mursi ilk turda yüzde 26 civarında bir oy aldı. İkinci turda ise rakip adayı ancak iki puana yakın bir farkla geçebildi ve Cumhurbaşkanı oldu. Bu arada Mısır halkının yarıya yakınının bu seçimlere katılmadığını da unutmamak gerekiyor.

Müslüman Kardeşlerin kısa yönetimi genel olarak Mısır halkı için hayal kırıklığı oldu. Yoksulluk tüm şiddeti ile devam ediyordu. Demokrasi yönündeki beklentiler ise MK’nın dini de kullanarak despotik bir yönetim biçimine yönelmesi ile boşa çıkmaya başladı. Tek başına anayasa yapma girişimi, bürokratik kademeleri ele geçirme atağı vb. gelişmeler halk tepkisine yol açmaya başladı. Kitleler yeniden Tahrir Meydanı’nın yolunu tutmaya başladılar. Amaçları despotik gidişatı durdurmak, demokrasi ve özgürlüklerin kazanılmasını sağlamak, onurlu bir yaşamı kazanmaktı. Halk hareketi Mursi yönetimini sallamaya başlamıştı. Gidişat MK ve Mursi yönetiminin devrilmesi yönündeydi.

Ancak diğer taraftan amerikancı ordu pusuya yatmış bekliyordu. Mursi ve MK’nın alttan gelen bir halk hareketi ile gitmesi hem Mısır’ın iç politikası ve hem de dış politikası açısından tehdit olarak görülüyordu. İçeride demokrasi ve özgürlükler yönünde, egemen sınıflar tarafından kontrol edilemeyen bir gelişmenin önü açılabilir, dışarıda ise bölgedeki amerikan ve İsrail çıkarları tehlikeye düşebilirdi. Mursi yönetimi önceki yönetimin yaptığı anlaşmalara uyuyordu ama halk hareketinin zafer kazanması durumu belirsiz kılabilirdi. Ordu zaten hazır bir silahlı güç olarak, örgütsüz halk hareketinden yararlanma ve suyu bulandırma taktiği izledi. Ardından Sisi darbesi geldi ve Mursi tutuklandı, MK yönetimi devrildi. Ordu halkın bölünmesini ustaca kullanmayı ve halkın bir bölümü üzerinde yanılısama yaratmayı başardı.

MK yanlıları ise Adeviye Meydanı’nda toplandılar. Darbeyi püskürtmeye, Mursi yönetimini geri getirmeye çalıştılar. Ama halkın diğer kesimleri bu harekete uzak durdu. Çünkü MK’nın siyasi hedefleri konusunda kafaları karışmış, Mursi yönetiminin gidişatına kuşkuyla bakar olmuşlardı. Bu kitlelerin örgütsüz olmaları da dikkate alındığında, darbeye karşı harekete geçme ihtimalleri hemen hemen kalmıyordu. Bu bölünmüşlük darbecilerin işini kolaylaştırdı ve yüzlerce insanı katlederek Adeviye Meydanı’nı boşalttılar. Darbeciler şimdilik duruma hakim gözüküyorlar. Ancak bu yanıltıcı bir görünümdür ve darbeciler güçlü değildir.

Darbecilerin ilk icraatlarından birisi eski diktatör Mübarek’i tahliye etmek oldu. Atılan bu adım halk kitlelerinin darbe konusundaki yanılgılarını açığa vuracak bir özellik taşıyor. Kuşkusuz belki kitleler hemen sokaklara çıkmayacak. Ama darbecilerin nitelikleri ve yapmak istedikleri konusunda da artık daha açık bir fikre sahipler ve eğer olumlu hayal besleyen kesimler varsa, onların da bu hayallerini terketmeleri umulur. Mısır konusunda kısaca şunlar söylenebilir, Mısır’da çalkantılı bir süreç girilmiştir. Önümüzdeki dönemde Mısır pek çok gelişmeye gebe. Halk kitleleri kuşkusuz bütün bu olup bitenleri değerlendirmek için bir nefes alma molasına ihtiyaç duyuyorlar. Halkın demokrasi, özgür ve onurlu bir yaşam konusunda varolan özlemleri karşılanmamış olarak duruyor ve halkın bu ideallerden vazgeçmesi için bir neden görünmüyor.

AKP Hükümeti'nin bütün bu olup bitenlerden kendi durumunu güçlendirmek için yararlanmak istediği bir gerçektir. Şunlar inkar edilemez: Mısır'da MK demokrasiyi savunmuyordu, dinle harmanlanmış gerici, despotik bir yönetim kurma peşindeydi. Ülkede ise demokrasi ve özgürlük isteyen kitlelerdi ve onların hareketini şiddetle bastıran da AKP Hükümeti'ydi. Bu hükümetin despotça adımlar atmaya, ülkenin politik ve sosyal yaşamını daha da gericileştirilmeye çalıştığı bir gerçektir. MK ideolojisinin savunulmasından demokrasi ve özgürlük çıkmaz. Erdoğan'da darbeye karşı çıkılmalı derken, demokrasi ve özgürlük savunulmalı demiyor. Sandığa indirgenmiş anti-demokratik bir yapının ve dinle harmanlanmış gerici bir politik sosyal yaşamın övgüsü yapıyor.

Mısır'da halk hareketinin başladığı Tahrir Meydanı, Mısır halkının demokrasi, özgürlük ve onurlu bir yaşam özelemlerini sembolize ediyordu. Halk darbecilerin bu özelemleri kirletmesine izin vermeyecektir. Adeviye Meydanı ise darbe karşıtlığını yansıtıyorduysa da, halkın demokrasi ve özgürlük istemlerini yansıtmıyordu. Gezi ise Türküyle, Kürdüyle, sünnisiyle, alevisiyle tüm halkın demokrasi ve özgürlük özelemlerini yansıtıyordu. AKP'nin darbe karşıtlığı üzerinden özgürlük ve demokrasi mücadelesini ezmek, despotik ve gerici bir yönetim kurmak yönündeki çabaları kuşkusuz halk tarafından boşa çıkarılacaktır. Mısır darbecilerinin akibeti de farklı olmayacaktır. Hepsinin üzerinden şu söylenebilir ki, Türkiye ve Mısır halklarının demokrasi, özgürlük ve onurlu bir yaşam istekleri ortak isteklerdir ve halk kitleleri bugün yanılığlar içerisinde olsalarda bu özelemlerden asla vazgeçmeyeceklerdir.

Eylül / 2013